

Utbildningsutskottets betänkande 2025/26:UbU2

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2026 inom utgiftsområde 15, som uppgår till ca 35,8 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändringar i studiestödslagen, socialförsäkringsbalken, lagen om omställningsstudiestöd och lagen om arbetslöshetsförsäkring, om att upphäva lagen om studiestartsstöd samt om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Utskottet avstyrker också de yrkanden om förändrade mål för utgiftsområdet som förts fram i motioner.

I betänkandet finns en reservation (S, V, C, MP). I reservationen föreslås att studiestödet ska ha som mål att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. I betänkandet finns också fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet inom utgiftsområde 15 och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:1 inom utgiftsområde 15 Studiestöd.

Elva yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

 Ärendet och dess beredning.....5

 Budgetprocessen i riksdagen5

 Betänkandets disposition6

Utskottets överväganden.....7

 Mål för utgiftsområde 15.....7

 Utskottets ställningstagande.....8

 Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 159

 Utskottets bedömning11

 Statens budget inom utgiftsområde 1512

 Utskottets ställningstagande.....20

Reservation21

 Mål för utgiftsområde 15, punkt 1 (S, V, C, MP).....21

Särskilda yttranden22

 1. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (S).....22

 2. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (V)23

 3. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (C)23

 4. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (MP)24

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....26

 Propositionen26

 Motioner från allmänna motionstiden 2025/2626

Bilaga 2

Regeringens och motionäremas anslagsförslag28

Bilaga 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndigande.....29

Bilaga 4

Regeringens lagförslag30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Mål för utgiftsområde 15

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:323 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3,

2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 och

2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation (S, V, C, MP)

2. Statens budget inom utgiftsområde 15

a) Anslagen för 2026

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 15 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 15 punkt 8 och avslår motionerna

2025/26:3168 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2025/26:3362 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21,

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkandena 6 och 30,

2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1,

2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkandena 1 och 6 samt

2025/26:3734 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C).

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),

2. lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd,

3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,

4. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),

5. lag om ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd,

6. lag om ändring i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 15 punkterna 1–6.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 325 500 000 000 kronor,

2. under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:1 utgiftsområde 15 punkterna 7 och 9.

Stockholm den 2 december 2025

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Patrick Reslow (SD), Kristina Axén Olin (M), Linus Sköld (S)*, Robert Stenkvis (SD), Caroline Helmersson Olsson (S)*, Johanna Rantsi (M), Mats Wiking (S)*, Rose-Marie Carlsson (S)*, Oliver Rosengren (M), Isabell Mixter (V)*, Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C)*, Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP)*, Niklas Sigvardsson (S)* och Kent Kumpula (SD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2025/26:1 i de delar som gäller utgiftsområde 15 Studiestöd och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2025/26. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 4. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilagorna 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2026 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2026 för utgiftsområde 15 Studiestöd till 35 787 594 000 kronor (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:FiU1, rskr. 2025/26:64-65). I detta betänkande föreslår utbildningsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut. Lagförslag som har en tydlig anknytning till statens budget ska också ingå i beslutet (11 kap. 18 § fjärde och sjätte styckena riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Regeringen ska enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) lämna en redovisning i budgetpropositionen av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att målen för utgiftsområdet och regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 15, vilket inkluderar lagförslagen om att ge personer från Ukraina rätt till studiestöd samt om att avveckla studiestartsstödet.

Utskottets överväganden

Mål för utgiftsområde 15

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förändrade mål för utgiftsområdet.

Jämför reservationen (S, V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 11 föreslår motionärerna att ett mål för studiestödssystemet ska vara att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Samhällsklass och bakgrund spelar enligt motionärerna stor roll för om en person påbörjar en viss utbildning. Motionärerna anför att ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta sådana mönster. De tidigare målen för utgiftsområdet bör därför återinföras.

I kommittémotion 2025/26:323 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3 föreslår motionärerna att det sociala utjämningsmålet inom den statliga studiemedelspolitiken ska återinföras. Att studiestödssystemet ger de studerande social och ekonomisk trygghet är enligt motionärerna en av de viktigaste förutsättningarna för att göra kunskap och utbildning tillgängligt för fler. Social utjämning bör därför vara ett av studiemedelssystemets mest centrala mål.

I kommittémotion 2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 föreslår motionärerna att ett mål för studiestödet ska vara att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Motionärerna anför att det är en viktig del av målen för studiestödet och att det därför bör återinföras.

Bakgrund

Tidigare mål för utgiftsområdet

Efter förslag från regeringen i budgetpropositionen för 2024 beslutade riksdagen om nya mål för utgiftsområde 15 Studiestöd fr.o.m. 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96). De mål för utgiftsområdet som gällde t.o.m. 2023 var följande. Målen för utgiftsområdet är att studiestödet ska verka rekryterande för både kvinnor och män och därmed bidra till ett högt deltagande i utbildning. Det ska vidare utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tid. Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken.

Nuvarande mål för utgiftsområdet

De nuvarande målen för utgiftsområdet är följande. Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhälls-ekonomin över tid.

Skälen för förslaget om förändrade mål

Regeringen angav i budgetpropositionen för 2024 bl.a. följande skäl till förslaget att målen skulle förändras (prop. 2023/24:1 utg.omr. 15 avsnitt 2.3.1). Det finns en nära och tydlig koppling mellan dagens rekryterande och utjämnande mål. Båda målen syftar till att studiestödet ska bidra till att personer som annars inte skulle ha påbörjat studier gör det. Det rekryterande målet är dock av mer generell karaktär, dvs. studiestödet bör vara utformat på ett sådant sätt att det rekryterar bredare grupper till studier. Det utjämnande målet har däremot definierats som att studiestödet ska vara selektivt rekryterande, dvs. att det bör vara utformat på ett sådant sätt att det i vissa fall specifikt riktar sig till att rekrytera särskilda grupper till studier. För att förtydliga att det rekryterande målet ska gälla lika för alla föreslår regeringen att dagens rekryterande och utjämnande mål slås ihop till ett nytt mål som ska vara att studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Genom det nya målet kommer enligt regeringen även redovisningen av utgiftsområdets resultat att bli tydligare för riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden tagit ställning till målen för utgiftsområde 15 (bet. 2023/24:UbU2 och bet. 2024/25:UbU2). Utskottet instämde då i regeringens bedömning att det fanns ett behov av att förtydliga de tidigare målen för utgiftsområdet så att det rekryterande målet gäller lika för alla. Utskottet välkomnade därför regeringens förslag att slå ihop det utjämnande och det rekryterande målet till ett nytt mål. Riksdagen beslutade i enlighet med detta. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionerna 2025/26:323 (V) yrkande 3, 2025/26:3519 (MP) yrkande 2 och 2025/26:3730 (S) yrkande 11.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15

Utskottet har granskat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 15 i budgetpropositionen. Liksom tidigare är tydlighet och ändamålsenlighet utgångspunkten för utskottets granskning. Nedan återges kortfattat resultatredovisningen i de delar som är relevanta här. Därefter följer utskottets bedömning av resultatredovisningen och av regeringens bedömning av måluppfyllelsen utifrån de valda indikatorerna.

Propositionen

Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet Studiestöd omfattar utgifter för ekonomiskt stöd till enskilda under studier och utgifter för vissa studiesociala insatser. Även utgifter för hanteringen av studiestöden, som huvudsakligen sköts av Centrala studiestödsnämnden (CSN), och ärendehantering inom Överklagandenämnden för studiestöd hör till utgiftsområdet.

Mål för utgiftsområdet

Studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken. Studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Studiestödet ska även ha en god effekt på samhällsekonomin över tid.

Resultatredovisning för utgiftsområdet

Regeringen anger att utgiftsområdets mål har förtydligats genom att de tidigare rekryterande och utjämnande målen har slagits ihop till ett nytt mål som innebär att studiestödet ska verka rekryterande för kvinnor och män oavsett bakgrund och bidra till ett högt deltagande i utbildning. Även i fortsättningen gäller att studiestödet i form av bidrag och lån är en del av utbildningspolitiken och att studiestödet ska ha en god effekt på samhällsekonomin över tid. De nya målen gäller sedan den 1 januari 2024 (prop. 2023/24:1, bet. 2023/24:UbU2, rskr. 2023/24:96). Regeringen har reviderat indikatorerna i årets redovisning så att de svarar mot de nya målen.

Regeringen har valt ut 16 indikatorer för att mäta måluppfyllelsen för utgiftsområdet. Indikatorerna är grupperade efter vilken effekt de mäter måluppfyllelsen för. Regeringen använder 10 indikatorer för att mäta studiestödets rekryterande effekt och 6 indikatorer för att mäta studiestödets goda effekt på samhällsekonomin. Resultatredovisningen är uppdelad i två avsnitt som motsvarar de två målområdena. I varje avsnitt redovisas resultat som är kopplade till indikatorerna. Resultaten presenteras efter kön när det är relevant.

Statistik över de indikatorer som redovisas kommer främst från CSN:s databas med officiell statistik inom studiestödsområdet. De senaste uppgift-

erna avser 2024. Regeringens ambition är att redovisa resultat för indikatorerna i tabeller och diagram med så långa tidsserier som möjligt. Av de 14 tabeller och diagram som finns i resultatredovisningsavsnittet är det 11 som redovisar tidsserier som är minst tio år, vilket är betydligt fler än tidigare år.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Avsnittet Regeringens bedömning av måluppfyllelsen är strukturerat efter målen för studiestödet och innehåller följande två avsnitt:

- Studiestödets rekryterande effekt
- Studiestödets effekt på samhällsekonomin.

I avsnitten används genomgående beskrivande underrubriker som tydligt kan relateras till indikatorerna. I varje avsnitt kommenteras också effektförändringen för respektive indikator. För varje avsnitt presenterar regeringen en samlad bedömning av måluppfyllelsen under en särskild rubrik. Resultatredovisningen avslutas med en sammanfattande kommentar om måluppfyllelsen för hela utgiftsområdet.

Regeringens samlade bedömning är att studiestödet bidrar till ett högt deltagande i utbildning och att det är en viktig och välfungerande del av utbildningspolitiken.

När det gäller måluppfyllelsen i fråga om studiestödets rekryterande effekt uppger regeringen att denna fortfarande bör anses vara hög. Många personer väljer att påbörja studier i Sverige med studiemedel, särskilt studerande på eftergymnasial nivå. Det är också fler som studerar med omställningsstudiestöd. Jämfört med konsumentprisindex (KPI) ökade studiemedlens allmänna köpkraft i förhållande till föregående år. Detta innebär enligt regeringen att studiemedlen är attraktiva och fungerar rekryterande till studier. Regeringen konstaterar samtidigt att lånebenägenheten har minskat men anser att det är svårt att dra några slutsatser av det, bl.a. eftersom det kan bero på att studiemedlens allmänna köpkraft har stärkts men också på att omställningsstudiestödet har införts. Även andelen med högre bidrag och andelen med tilläggsbidrag har minskat.

När det gäller målet om studiestödets effekt på samhällsekonomin över tid anser regeringen att måluppfyllelsen utifrån de redovisade indikatorerna är något svårtolkad men bedömer trots det att den fortfarande är god. Enligt regeringen innebär denna effekt att systemet ska vara hållbart både ur ett samhällsekoniskt perspektiv och ur den enskildes perspektiv. Att inkomsterna för nya återbetalningsskyldiga låntagare har ökat mer än studieskulderna innebär enligt regeringen att förutsättningarna för att återbeta studieskulder är goda. Samtidigt ökade både antalet låntagare som fick nedsättning och det belopp som årsbeloppen sattes ned, vilket tyder på att studiestödets påverkan på samhällsekonomin var negativ. De indikatorer som hade en negativ utveckling ligger dock enligt regeringen fortfarande på en förhållandevis god nivå sett över en längre tidsperiod.

Utskottets bedömning

Utskottet ser positivt på det pågående arbetet med att utveckla mål- och resultatstyrningen i budgetpropositionen utifrån de nya målen för utgiftsområdet. En tydlig och ändamålsenlig resultatredovisning är en viktig del i styrkedjan. Utskottet ser fram emot en fortsatt dialog.

I det följande redovisas de iakttagelser som utskottet gjort med anledning av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2026.

Resultatredovisningen

Av de 16 indikatorer som finns för utgiftsområdet är 14 desamma som föregående år. De indikatorer som har tillkommit är en om omställningsstudiestödet och en om nya återbetalares skuld i förhållande till deras inkomst. Liksom föregående år redovisar regeringen alla indikatorer under vart och ett av de två målen, vilket är positivt. Det är även positivt att de uppgifter som redovisas tydligt kan kopplas till indikatorerna. Utskottet välkomnar de korta beskrivningarna av hur indikatorerna bidrar till förståelsen av måluppfyllelsen.

Utskottet konstaterar att 12 av 14 tabeller och diagram i resultatredovisningen är desamma som föregående år och att flertalet nu omfattar, eller närmar sig, tidsserier som redovisar resultat för minst tio år. Utvecklingen är positiv; i de fall det är möjligt önskar utskottet tidsserier som är minst tioåriga för tabeller och diagram.

Sedan den 1 januari 2023 beviljas det nya studiestödet omställningsstudiestöd. Utskottet välkomnar att regeringen har tagit fram en indikator för omställningsstudiestödet och ser fram emot att följa den fortsatta resultatredovisningen och analysen av stödet i kommande budgetpropositioner.

Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Utskottet anser att regeringens bedömning av måluppfyllelsen innehåller en utförlig analys av måluppfyllelsen av målens båda delar med kommentarer om samtliga indikatorer. Avsnittet avslutas med en samlad kommentar om måluppfyllelsen för hela utgiftsområdet, vilket utskottet värdesätter. Innehållet i avsnittet kopplar enligt utskottet samman relationen mellan mål, indikatorer, resultat och bedömning av måluppfyllelse på ett tydligt sätt.

Statens budget inom utgiftsområde 15

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt regeringens förslag, antar regeringens förslag till ändringar i studiestödslagen, socialförsäkringsbalken, lagen om omställningsstudiestöd och lagen om arbetslöshetsförsäkring, antar regeringens förslag om att upphäva lagen om studiestartsstöd och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

Politikens inriktning

Studiestödet möjliggör studier

Det svenska studiestödet är, och ska enligt regeringen fortsätta att vara, ett av världens mest generösa studiestödssystem. Ett väl avvägt studiestödssystem skapar förutsättningar för såväl enskilda som för Sverige som nation att växa med kunskap, och det bidrar till samhällets utveckling. Studiestödet är enligt regeringen grundläggande för tillgången till en jämlik utbildning och ger alla, oavsett kön och bakgrund, möjlighet att studera.

Flexibla och väl anpassade beloppsnivåer gör det möjligt att komplettera tidigare studier eller att gå vidare till studier på en högre nivå oavsett ekonomiska förutsättningar. På så sätt slår studiestödssystemet enligt regeringen vakt om ett bildningsideal samtidigt som det bidrar till en bättre kompetensförsörjning.

Studiemedelssystemet ses över

Regeringen anser att det finns ett behov av en översyn av studiemedelssystemet. Utgångspunkterna för översynen bör enligt regeringen vara att skapa ett studiemedelssystem som är följligt mot dagens och framtidens utbildningssystem och arbetsmarknadens behov. Effektiviteten i rekryteringen till studier ska öka, och utgångspunkterna för när nya utbildningar ska ge rätt till studiemedel bör ses över. Studiemedelssystemet ska enligt regeringen också bidra till en ökad genomströmning vid högre utbildning samtidigt som tryggheten för de studerande värnas och de studerandes skuldsättning beaktas.

Bättre möjligheter till studiestöd för personer som tvingats lämna Ukraina

Personer som har tvingats fly Ukraina på grund av den ryska invasionen och som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet har i dag ingen rätt till studiestöd. Regeringen föreslår att det

införs en rätt till studiehjälp och studiemedel för dem som under minst tolv månader har haft ett uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet. Se regeringens lagförslag nedan.

Anslagen

I detta avsnitt sammanfattas regeringens budgetförslag (se propositionen avsnitt 3.12). I propositionen återfinns under varje anslag anslagsutvecklingen över tid i en tabell: utfall och anslagssparande för 2024, anslag och utgiftsprognos för 2025, regeringens förslag för 2026 och regeringens beräkning av anslaget för 2027 och 2028. För varje anslag redovisar regeringen också det tänkta ändamålet. Under respektive anslag återfinns regeringens närmare överväganden med förslag till anslagsnivå och beräknad anslagsnivå för kommande år. Av tabellen Förändringar av anslagsnivån framgår om anslagsförändringen är en följd av pris- och löneomräkning, beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder, makroekonomisk utveckling, förändrade volymer, överföring till eller från andra anslag eller något annat. Regeringen föreslår även att riksdagen ska bemyndiga regeringen att dels besluta om ekonomiska åtaganden inom ett anslag, dels under 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån.

Anslaget 1:1 Studiehjälp

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för studiehjälp i form av studiebidrag, extra tillägg och inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för ersättning till svenska elever utomlands för vissa resor. Anslaget får användas för utgifter för kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning och annan lärlingsliknande utbildning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 4 571 331 000 kronor för 2026.

Regeringen bedömer att utgifterna för studiebidraget, inackorderingstillägget och det extra tillägget minskar med 13 034 000 kronor under 2026. Åren 2027 och 2028 beräknas utgifterna öka med 63 035 000 kronor respektive 66 128 000 kronor jämfört med vad som har anvisats för 2025.

Anslaget ökas med 14 000 000 kronor fr.o.m. 2026 eftersom regeringen föreslår bättre möjligheter till studiestöd för personer som tvingats lämna Ukraina, vilket leder till ökad efterfrågan på studiehjälp.

Anslaget 1:2 Studiemedel

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för studiemedel i form av studiebidrag och tilläggsbidrag enligt studiestödslagen (1999:1395). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för studiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift. Anslaget får användas för utgifter för retroaktiva utbetalningar av vissa former av studiestöd som upphört.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 19 788 041 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 26 000 000 kronor fr.o.m. 2026 eftersom regeringen föreslår bättre möjligheter till studiestöd för personer som tvingats lämna Ukraina, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel.

För att finansiera förslaget om bättre möjligheter till studiestöd för personer som tvingats lämna Ukraina minskas medlen för det högre bidraget inom studiemedlen. Regeringen föreslår därför att anslaget minskas med 50 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Anslaget ökas med 7 500 000 kronor 2026 eftersom regeringen föreslår ökade möjligheter till studier med vilande sjuk- och aktivitetsersättning, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 15 000 000 kronor.

Anslaget ökas med 61 250 000 kronor 2026 med anledning av att regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 127 890 000 kronor respektive 213 150 000 kronor.

Anslaget ökas med 14 750 000 kronor 2026 eftersom regeringen föreslår en utbyggnad av pilotverksamheten Nationell yrkesutbildning, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Anslaget ökas med 37 240 000 kronor 2026 eftersom regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser inom den regionala yrkesinriktade vuxenutbildningen (regionalt yrkesvux), vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel.

Anslaget minskas med 200 000 000 kronor 2026 med anledning av att regeringen minskar medlen för det högre bidraget inom studiemedlen för att finansiera andra prioriterade reformer. För 2027 och 2028 beräknas anslaget minska med 220 000 000 kronor.

Anslaget 1:3 Omställningsstudiestöd

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för omställningsstudiebidrag enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 7 339 000 000 kronor för 2026.

För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 7 751 045 000 kronor respektive 8 130 661 000 kronor.

Anslaget 1:4 Statens utgifter för räntor på studielån

Regeringen anger att anslaget får användas för statens utgifter för att sätta ned räntor på studielån, för ränteutgifter på lån, för återkrav av studiemedel och för avgifter till Riksgäldskontoret för studielån som är upplånade efter 1988 enligt studiestödslagen (1973:349), studiestödslagen (1999:1395) och lagen (1983:1030) om särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 2 816 050 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 1 250 000 kronor 2026 med anledning av regeringens förslag om ökade medel för fler utbildningsplatser inom yrkeshögskolan, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med 2 610 000 kronor respektive 4 350 000 kronor.

Anslaget ökas med 760 000 kronor 2026 eftersom regeringen föreslår ökade medel för fler utbildningsplatser inom den regionala yrkesinriktade vuxenutbildningen (regionalt yrkesvux), vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel.

Anslaget ökas med 10 000 kronor 2026 med anledning av att regeringen föreslår en utbyggnad av pilotverksamheten Nationell yrkesutbildning, vilket leder till ökad efterfrågan på studiemedel. För 2027 och 2028 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Anslaget 1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för bidrag till vissa funktionshindrade elever i gymnasieskolan, s.k. Rg-bidrag. (Rg är en förkortning för riksgymnasium och bidraget är till för dem som behöver bo på studieorten.) Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till kursdeltagare i teckenspråksutbildning för föräldrar till barn som för kommunikation är beroende av teckenspråk (TUFF). Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift enligt lagen (1998:676) om statlig ålderspensionsavgift för bidrag till kursdeltagare i TUFF-utbildning. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till dem som anordnar TUFF-utbildning.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 63 150 000 kronor för 2026.

Anslaget 1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål

Regeringen anger att anslaget får användas för utgifter för att producera och distribuera kurslitteratur för högskolestuderande som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning och för utvecklingsprojekt för att effektivisera verksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 27 000 000 kronor för 2026.

Bemyndigande

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 för anslaget beställa produktion av studielitteratur som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2027.

Regeringen anger som skäl för förslaget att Myndigheten för tillgängliga medier ansvarar för produktion av studielitteratur för högskolestuderande personer som har en funktionsnedsättning i form av läsnedsättning. Produktionen sker i form av beställningar under 2026 som innebär utgifter följande budgetår.

Anslaget 1:7 Centrala studiestödsnämnden

Regeringen anger att anslaget får användas för Centrala studiestödsnämndens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 1 163 526 000 kronor för 2026.

Anslaget ökas med 3 400 000 kronor 2026 eftersom regeringen anser att myndighetens informationssystem ska anpassas för att skapa effektiva och långsiktigt hållbara informationsutbyten mellan olika myndigheter. För 2027 beräknas anslaget öka med 9 600 000 kronor, och för 2028 beräknas anslaget öka med 2 600 000 kronor.

Anslaget ökas med 3 000 000 kronor 2026 för att myndigheten ska administrera kommande förslag från regeringen om avskrivning eller återbetalning av studielån för studerande på polisutbildningen. För 2027 beräknas anslaget öka med 2 500 000 kronor, och för 2028 beräknas anslaget öka med 5 000 000 kronor.

Anslaget 1:8 Överklagandenämnden för studiestöd

Regeringen anger att anslaget får användas för Överklagandenämnden för studiestöds förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 19 496 000 kronor för 2026.

Bemyndigande om lån i Riksgäldskontoret

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 325 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag är följande: Den totala skulden för studielån i Riksgäldskontoret beräknas uppgå till ca 305 900 000 000 kronor vid utgången av 2025. Nettopplåningen för 2026 beräknas till omkring 15 752 000 000 kronor, beslut om återkravskapital till 350 000 000 kronor, avskrivningar till 648 000 000 kronor och konvertering av äldre lån till lån upptagna i Riksgäldskontoret till ca 200 000 kronor.

Lagförslagen

En rätt till studiestöd införs för personer som tvingats lämna Ukraina

Regeringen föreslår att det införs en rätt till studiehjälp och studiemedel för personer från Ukraina som omfattas av Europeiska unionens råds genomförandebeslut och som har beviljats ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd. Rätten till studiehjälp och studiemedel ska dock inte gälla under de första tolv månaderna av uppehållstillståndets sammanlagda giltighetstid.

Skälen för regeringens förslag är bl.a. följande. Efter Rysslands invasion av Ukraina 2022 aktiverades EU:s massflyktsdirektiv, vilket gav personer som flytt från Ukraina rätt till tillfälligt skydd i Sverige och andra medlemsstater. Det har sedan dess genomförts flera förändringar för att förbättra levnadsvillkoren för personer från Ukraina med tillfälligt skydd i Sverige. En person med uppehållstillstånd med tillfälligt skydd har dock ingen rätt till studiestöd. Det innebär att det kan vara svårt för många personer i målgruppen att finansiera sina studier. Otillräckliga möjligheter till studiefinansiering kan försämra

möjligheterna att bedriva effektiva studier, vilket enligt regeringen är negativt både för den enskilde och för samhället. En förbättrad studiefinansiering kan förbättra möjligheterna till självförsörjning och integration. Regeringen menar därmed att det finns flera starka skäl till att förbättra möjligheterna till studiestöd för målgruppen.

Förslaget innebär att personer som har tvingats lämna Ukraina på grund av den ryska invasionen och som under minst tolv månader har haft ett uppehållstillstånd i Sverige med tillfälligt skydd enligt EU:s massflyktsdirektiv får rätt till studiehjälp och studiemedel. För att personer som har påbörjat studier också ska kunna slutföra dem bör enligt regeringen även uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd ge rätt till studiestöd.

Många av de personer som befinner sig i Sverige med tillfälligt skydd har vistats här relativt lång tid. Regeringen anser att det också kan ses som rimligt att det finns ett krav på en viss anknytning till landet för att få rätt till studiestöd. Rätten till studiehjälp och studiemedel för personer med uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd ska enligt regeringen därför inte gälla under de första tolv månaderna av uppehållstillståndets sammanlagda giltighetstid.

För att personer som har beviljats uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd ska kunna beviljas studiestöd bör de enligt regeringen i övrigt uppfylla de villkor som finns uppställda i bl.a. studiestödslagen. Det gäller t.ex. krav på att utbildningen ger rätt till studiestöd, villkor om ålder m.m.

Det är enligt regeringen viktigt att de studieekonomiska förutsättningarna för personer i målgruppen förbättras så snart som möjligt. Lagändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2026.

Studiestartsstödet avvecklas

Regeringen föreslår att studiestartsstödet ska avvecklas. Till följd av att studiestartsstödet avvecklas föreslår regeringen också följdändringar i andra lagar.

Regeringen anger bl.a. följande skäl för förslaget. Det finns enligt regeringen indikationer på att studiestartsstödet har hanterats på ett sätt som inte är i linje med stödets syfte. Studiestartsstödet var tänkt för personer med kort utbildning och stort behov av vidare studier, men statistiken visar att omkring hälften av dem som fått studiestartsstöd under 2017–2022 efter att ha skrivit ut sig från Arbetsförmedlingen hade en avslutad gymnasieutbildning sedan tidigare och att närmare 30 procent dessutom hade en eftergymnasial utbildning. Att studiestartsstödet i stor omfattning går till personer med en starkare utbildningsbakgrund än vad som är tänkt innebär enligt regeringen att det sker omfattande felaktiga utbetalningar av stödet. Korrekta utbetalningar är centralt för att tilliten till välfärdssystemet ska kunna upprätthållas. En av utgångspunkterna för studiestödssystemet är också att stöd endast ska betalas ut till dem som har rätt till det.

Ett annat problem med studiestartsstödet är enligt regeringen att arbetsökande med kort utbildning inte har likvärdiga möjligheter att studera med

stödet. Det är nämligen frivilligt för en kommun att ansluta sig till studiestartsstödet, och några kommuner står också utanför. Det finns därutöver stora skillnader i hur hög grad de anslutna kommunerna använder sin tilldelade budget för stödet. Studiestartsstödet hanteras enligt regeringen alltså inte på ett rättvist och rättssäkert sätt.

Regeringen lyfter dessutom fram att det finns flera alternativa finansieringsmöjligheter för studiestartsstödet målgrupp. Studiemedelssystemet har reformerats och innehåller i dag en högre bidragsnivå för vuxna med behov av utbildning på grundläggande eller gymnasial nivå. Dessutom finns omställningsstudiestödet för vuxna som behöver ställa om mitt i arbetslivet. Det finns därutöver goda möjligheter att studera på grundläggande och gymnasial nivå för dem som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program och då med etableringsersättning eller aktivitetsstöd. Regeringen anser därför att det inte längre behövs ett särskilt studiestartsstöd.

Eftersom det görs omfattande felaktiga utbetalningar av studiestartsstöd är det enligt regeringen angeläget att stödet avvecklas så snabbt som möjligt. Ändringarna föreslås därför träda i kraft den 1 januari 2026. Eftersom studiestartsstödet samspelar med andra stöd och ersättningar behöver följdändringar göras i flera lagar. Även dessa ändringar bör enligt regeringen träda i kraft den 1 januari 2026.

Motionerna

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 1 föreslår motionärerna ökningsanlag 1:1 *Studiehjälp* med 774 000 000 kronor och 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* med 30 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:1 *Studiehjälp* ska enligt motionärerna förbättra barnfamiljers ekonomiska situation genom att nivån på studiebidraget höjs med 200 kronor per månad. Ökningen av anslaget 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* ska ge CSN långsiktiga förutsättningar och möjlighet till en höjd grundbemanning för att majoriteten av de sökande ska kunna få besked om omställningsstudiestöd före studiestarten.

Motionärerna framhåller i yrkande 6 att CSN behöver ha tillräckliga ekonomiska resurser för att korta väntetiderna och klara handläggningen av ansökningar till omställningsstudiestödet inom rimlig tid.

Vänsterpartiet

I partimotion 2025/26:3168 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår motionärerna en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 320 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:2 *Studiemedel* ska enligt motionärerna gå till ökade kostnader för studiemedel eftersom antalet utbildningsplatser på läkar-, sjuksköterske- och bibliotekarieutbildningarna byggs ut. Motionärerna vill dessutom införa en möjlighet att skriva av studieskulder för vårdutbildade som väljer att bo och arbeta i glesbefolkade regioner. Motionärerna avvisar också den effektivisering av det högre bidraget som regeringen föreslår.

Centerpartiet

I kommittémotion 2025/26:3734 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) föreslår motionärerna en ökning av anslaget 1:2 *Studiemedel* med 28 300 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna föreslår minskningar av anslagen 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* med 10 900 000 kronor och 1:8 *Överklagandenämnden för studiestöd* med 100 000 kronor.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:2 *Studiemedel* ska enligt motionärerna gå till ökade kostnader för studiemedel eftersom satsningarna på nationella yrkesprogram och yrkeshögskolan förstärks.

Motionärerna gör ett större produktivitetsavdrag än regeringen i den pris- och löneomräkning som görs av myndigheternas förvaltningsanslag och föreslår därför minskningar av anslagen 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* och 1:8 *Överklagandenämnden för studiestöd*.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2025/26:3362 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 föreslår motionärerna att ukrainska flyktingar ska ha rätt till studiemedel från CSN.

I kommittémotion 2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 6 föreslår motionärerna att ukrainska flyktingar ska få bättre möjligheter till utbildning som gör det möjligt för dem att få ett arbete i Sverige.

I yrkande 30 föreslår motionärerna att det tillförs medel till CSN för att hantera omställningsstudiestödet eftersom efterfrågan är stor och många sökande har blivit utan stödet på grund av administrativa kapacitetsbrister hos CSN.

I kommittémotion 2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 1 föreslår motionärerna ökning av anslagen 1:1 *Studiehjälp* med 1 200 000 000 kronor, 1:2 *Studiemedel* med 1 200 000 000 kronor, 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk* med 5 000 000 kronor och 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* med 36 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag.

Motionärerna anför att nivån på studiebidraget för elever i gymnasieskolan ska höjas med 350 kronor och att värdet på studiebidraget ska skyddas genom att indexeras och föreslår därför en höjning av anslaget 1:1 *Studiehjälp*.

Den föreslagna ökningen av anslaget 1:2 *Studiemedel* ska enligt motionärerna gå till att höja studiemedlen med 300 kronor i månaden för att stärka

studenters ekonomiska trygghet. Den föreslagna ökningen av anslaget ska också möjliggöra att fler ukrainska flyktingar i Sverige får tillgång till studiemedel.

För att fler anhöriga ska kunna erbjudas ytterligare timmar för teckenspråksutbildning föreslår motionärerna en höjning av anslaget 1:5 *Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk*.

Motionärerna föreslår att anslaget 1:7 *Centrala studiestödsnämnden* ska öka för att CSN ska få förutsättningar att hantera ansökningar om omställningsstudiestöd.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det svenska studiestödet är, och ska fortsätta vara, ett av världens mest generösa. Ett väl avvägt studiestödssystem skapar förutsättningar både för enskilda och för Sverige som nation att växa med kunskap och bidra till samhällets utveckling. Studiestödet är grundläggande för tillgången till en jämlik utbildning och ger alla, oavsett kön och bakgrund, möjlighet att studera.

I motionsyrkandena lämnas förslag om öknings- och minskningar av anslagen inom utgiftsområdet i förhållande till regeringens förslag. Det gäller bl.a. förslag om höjda nivåer inom studiehjälpen och för studiebidraget, medel för att fler ukrainska flyktingar i Sverige ska kunna få studiemedel samt ytterligare medel till CSN för att hantera ansökningar om omställningsstudiestödet. När det särskilt gäller frågan om ukrainska flyktingars möjlighet att få studiemedel i Sverige välkomnar utskottet regeringens förslag om rätt till studiehjälp och studiemedel för personer som tvingats lämna Ukraina på grund av den ryska invasionen. En förbättrad studiefinansiering bidrar till mer effektiva studier och förbättrar möjligheterna till självförsörjning och integration vilket är positivt både för den enskilda individen och för samhället.

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns flera starka skäl som talar för att studiestartsstödet ska avvecklas. Utskottet konstaterar att en hög andel av dem som har tagit del av studiestartsstödet redan har en gymnasieutbildning, vilket inte är i linje med stödets syfte, och att det därmed finns en överhängande risk för felaktiga utbetalningar. Utskottet noterar att det finns flera alternativa finansieringsmöjligheter för studiestartsstödet målgrupp.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens förslag till lagändringar är ändamålsenligt utformade. Vidare anser utskottet att regeringens förslag till anslag och bemyndiganden inom utgiftsområde 15 är väl avvägda. Därmed tillstyrker utskottet punkterna 1–9 i propositionen om anslag, lagförslag och bemyndiganden och avstyrker motionerna.

Reservation

Mål för utgiftsområde 15, punkt 1 (S, V, C, MP)

av Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S), Isabell Mixter (V), Niels Paarup-Petersen (C), Camilla Hansén (MP) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:323 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkande 3,

2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP) yrkande 2 och

2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Vi behöver ge fler människor möjlighet till utbildning och att skola om sig i takt med att arbetsmarknaden förändras. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass, var i landet du bor och bakgrund stor roll för om man ska påbörja en viss utbildning eller ej. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster och för att göra kunskap och utbildning tillgängligt för fler. I budgetpropositionen för 2024 föreslog regeringen plötsligt att målet för studiestödssystemet skulle ändras och riksdagsmajoriteten beslutade i enlighet med detta. Lydelsen att studiestödet ska utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa ströks ur målformuleringen. Med detta förändrade regeringen, till synes helt utan beredning, i grunden att studiestödssystemet ska verka utjämnande. Det är mycket anmärkningsvärt.

Vi vill att studiestödet ska ha som mål att utjämna skillnader mellan individer och grupper i befolkningen och i och med det bidra till ökad social rättvisa, dvs. att de tidigare målen för utgiftsområdet ska återinföras.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (S)

Linus Sköld (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Rose-Marie Carlsson (S) och Niklas Sigvardsson (S) anför:

Socialdemokraternas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3551. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 1 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 15. Socialdemokraternas förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3730. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar som innebär att Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan vi inte reservera oss till förmån för vårt förslag. Vi avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15, och i stället lägger vi fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Socialdemokraternas budgetalternativ innebär följande satsningar.

Sverige ligger i dag i Europas bottenliga när det gäller arbetslöshet och tillväxt. För att fler människor ska ha ett jobb att gå till, för att svenska företag ska hitta den kompetens de behöver och för att få fart på svensk ekonomi behöver vi fler som påbörjar och avslutar en utbildning som leder till jobb. Ett generöst studiemedelssystem är viktigt för svensk tillväxt, för en jämlik tillgång till välfärd i hela landet, för att bryta segregationen, för att klara klimatomställningen och för att bygga Sverige starkt.

Vi vill ge fler människor möjlighet till utbildning och att skola om sig i takt med att arbetsmarknaden förändras. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass och bakgrund stor roll för om man påbörjar en viss utbildning eller ej. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem spelar en central roll för att bryta dessa mönster.

Kostnadskrisen har slagit hårt mot Sveriges barnfamiljer. Familjer med vanliga inkomster har svårt att få pengarna att räcka till och de familjer som hade det tufft redan före krisen har drabbats extra hårt. Barnen ska inte behöva betala kostnadskrisen. Vi föreslår därför att bl.a. studiebidraget höjs med 200 kronor per månad. För detta ändamål föreslår vi ytterligare 774 miljoner kronor.

Sverige har världens bästa system för omställning och kompetensutveckling. Ett nytt offentligt omställningsstudiestöd har införts med syfte att stärka arbetstagares ställning på arbetsmarknaden. Människor mitt i livet kan nu välja att satsa på omställning eller kompetensutveckling, utan att behöva känna oro för hur räkningarna ska kunna betalas i fortsättningen. Men CSN upplever

fortfarande att myndigheten saknar långsiktig kapacitet att hantera alla de ansökningar som kommer in och har därför efterfrågat mer resurser. Detta har regeringen inte lyssnat på. I ett läge med Europas högsta arbetslöshet och med ett arbetsliv som förändras i snabb takt har Sverige redan förlorat värdefull tid på att regeringen inte tar ansvar för att värna omställningsstudiestödet. Vi föreslår därför ökade resurser till CSN så att reformen kan leva upp till sin potential.

Sammantaget bör 804 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

2. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (V)

Isabell Mixter (V) anför:

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:2792. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 2 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 15. Vänsterpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15 läggs fram i partimotion 2025/26:3168. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15, och i stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Vänsterpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

Vänsterpartiet vill utöka antalet studieplatser på läkarutbildningen och sjuksköterskeutbildningen, särskilt i Norra sjukvårdsregionen, för att säkra personalförsörjningen inom vården. Dessutom bör vårdutbildade som väljer att bo och arbeta i glesbefolkade regioner få möjlighet att skriva av sina studieskulder. Även bibliotekarieutbildningen behöver byggas ut. Dessa satsningar innebär ökade kostnader för studiemedel. Därutöver anser Vänsterpartiet att medlen som avsätts för det högre bidraget i studiemedlet ska vara oförändrade. För dessa ändamål tillförs därför ytterligare resurser.

Sammantaget bör 320 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

3. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (C)

Niels Paarup-Petersen (C) anför:

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3811. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 3 i det betänkandet. I den motionen finns också ett

förslag till ram för utgiftsområde 15. Centerpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3734. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15, och i stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Centerpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

Det är viktigt att man uppmuntrar och underlättar för att fler ska kunna studera. För att öka genomströmningen och få fler i arbete behövs ett mer flexibelt studiemedelssystem som premierar studenter som avslutar sina studier före utsatt tid men också är anpassat för dem som har behov av en lägre studietakt, t.ex. människor som har gått anpassad gymnasieskola eller är deltidssjukskrivna. Det ger fler möjlighet till en utbildning som leder till jobb. Det behöver också finnas flexibilitet för karriärväxling högre upp i åldrarna. Omställningsstudiestödet innebär att anställda kommer att få väsentligt förbättrade möjligheter att studera och ställa om under hela arbetslivet. Det är av stor vikt att stödet kommer till nytta.

Centerpartiet vill inleda en stegvis ökning av yrkesutbildningarna med fokus på särskilt framgångsrika delar av vidareutbildningen. Yrkeshögskolan är trots en nödvändig expansion under senare år fortfarande kraftigt underdimensionerad. Nationell yrkesutbildning har visat sig framgångsrik i att lära elever ett praktiskt yrke som i regel leder direkt till anställning. Dessa yrkesutbildningar behöver skalas upp snabbt och brett. I gymnasieskolan har yrkesprogrammen en liknande funktion som behöver förstärkas. Sådana satsningar innebär ökade kostnader för studiemedel.

Sammantaget bör 17,3 miljoner kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

4. Statens budget inom utgiftsområde 15, punkt 2 (MP)

Camilla Hansén (MP) anför:

Miljöpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2025/26:3770. Motionen behandlas i betänkande 2025/26:FiU1, och vårt samlade förslag till inriktning för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken framgår av reservation 4 i det betänkandet. I den motionen finns också ett förslag till ram för utgiftsområde 15. Miljöpartiets förslag till statens budget för 2026 inom utgiftsområde 15 läggs fram i kommittémotion 2025/26:3519. Riksdagen har genom sitt beslut den 26 november 2025, i det första steget av budgetprocessen, gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar som innebär att Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade nivån. Därmed kan jag inte reservera mig till förmån för vårt förslag. Jag avstår därför från ställningstagande när det gäller statens

budget för 2026 inom utgiftsområde 15, och i stället lägger jag fram ett särskilt yttrande om vår politik inom utgiftsområdet. Miljöpartiets budgetalternativ innebär följande satsningar.

Alla ska kunna studera på högskola eller universitet oavsett varifrån i samhället och landet man kommer. Miljöpartiet vill göra det enklare att ta steget att studera vidare genom att förbättra studenters bostadssituation och ekonomiska trygghet. Den som väljer att studera vidare ska kunna klara sig ekonomiskt. Att få ekonomiskt stöd från föräldrar är inte en möjlighet för alla och ska inte heller vara en förutsättning för att våga ta steget till vidareutbildning.

När Miljöpartiet ingick i regeringen drev partiet igenom en höjning av studiebidraget i studiemedlen med 300 kronor. Studenter är en grupp med mycket små ekonomiska marginaler, och den ekonomiska stressen påverkar många studenter negativt. En höjning av studiemedlet skapar bättre förutsättningar för att fler ska välja att vidareutbilda sig och för att de som väljer att göra det ska klara sig ekonomiskt. Bidragsdelen i studiemedlet har länge släpat efter prisutvecklingen, och singelstudenthushåll tillhör den grupp som har drabbats värst av den höga inflationen. Studiemedlen behöver nu höjas med ytterligare 300 kronor i månaden och därför tillförs 1 miljard kronor.

Miljöpartiet anser även att nivån på studiebidraget för elever i gymnasiet ska höjas med 350 kronor. Nivån på studiebidraget för elever i gymnasieskolan bör också skyddas genom att indexeras. Därför anslås ytterligare 1,2 miljarder kronor för ändamålet.

Många ukrainska flyktingar har värdefull kompetens som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden, och viljan att arbeta är stark – ändå saknar många arbete. Ukrainska flyktingar bör därför få bättre möjligheter till utbildning som gör det möjligt för dem att få arbete i Sverige. Miljöpartiet avsätter mer resurser än regeringen för att ge ukrainska flyktingar i Sverige tillgång till studiemedel.

Vidare tillförs CSN ytterligare medel under 2026 för att myndigheten ska få förutsättningar att hantera ansökningar om omställningsstudiestödet. Dessutom bör hörande föräldrar med döva barn erbjudas fler timmars utbildning i teckenspråk och därför tillförs medel för en utbyggnad av utbildningen.

Sammantaget bör drygt 2,4 miljarder kronor mer än vad regeringen föreslår anvisas inom utgiftsområdet för 2026.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:1 Budgetpropositionen för 2026 utgiftsområde 15:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.1 och 3.10).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd (avsnitt 2.2 och 3.11).
3. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.3 och 3.11).
4. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395) (avsnitt 2.4 och 3.11).
5. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd (avsnitt 2.5 och 3.11).
6. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.6 och 3.11).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ta upp lån i Riksgäldskontoret för studielån som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 325 500 000 000 kronor (avsnitt 3.12.8).
8. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt tabell 1.1.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:323 av Nadja Awad m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det sociala utjämningsmålet inom den statliga studiemedelspolitiken bör återinföras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3168 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1.

2025/26:3362 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till CSN för ukrainska flyktingar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3365 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ukrainska flyktingar bättre möjligheter till utbildning och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omställningsstudiestöd och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3519 av Camilla Hansén m.fl. (MP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell A i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att målet för studiestödet ska kompletteras med att verka utjämnande samt bidra till social rättvisa och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3730 av Anders Ygeman m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabellen i motionen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att CSN har tillräckliga ekonomiska resurser för att korta väntetiderna och klara handläggningen av ansökningar till omställningsstudiestödet inom rimlig tid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett mål för studiestödssystemet ska vara att det verkar utjämnande samt bidrar till social rättvisa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3734 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabellen i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2026 inom utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Anslag	Regeringens		Avvikelse från regeringen		
	förslag	S	V	C	MP
1:1 Studiehjälp	4 571 331	774 000	±0	±0	1 200 000
1:2 Studiemedel	19 788 041	±0	320 000	28 300	1 200 000
1:3 Omställningsstudiestöd	7 339 000	±0	±0	±0	±0
1:4 Statens utgifter för räntor på studielån	2 816 050	±0	±0	±0	±0
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	63 150	±0	±0	±0	5 000
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000	±0	±0	±0	±0
1:7 Centrala studiestödsnämnden	1 163 526	30 000	±0	-10 900	36 000
1:8 Överklagandenämnden för studiestöd	19 496	±0	±0	-100	±0
Summa anslag inom utgiftsområdet	35 787 594	804 000	320 000	17 300	2 441 000

BILAGA 3

Regeringens förslag till
beställningsbemyndigande

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till
beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2026 inom
utgiftsområde 15 Studiestöd

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	4 000	2027
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	4 000	

BILAGA 4

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att det i studiestödslagen (1999:1395) ska införas två nya paragrafer, 2 kap. 4 b § och 3 kap. 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**4 b §**

Studiebjälp får lämnas till studerande som
1. omfattas av rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följderna att tillfälligt skydd införs, och

2. har beviljats

a) uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716), eller

b) uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 6 § utlänningslagen.

Studiebjälp får dock inte lämnas under de första tolv månaderna av uppehållstillståndens sammanlagda giltighetstid.

3 kap.**4 b §**

Studiemedel får lämnas till studerande som
1. omfattas av rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följderna att tillfälligt skydd införs, och

2. har beviljats

a) uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 21 kap. 2, 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716), eller

b) uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd enligt 21 kap. 6 § utlänningslagen (2005:716).

Studiemedel får dock inte lämnas under de första tolv månaderna av uppehållstillståndens sammanlagda giltighetstid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2 Förslag till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd

Härigenom föreskrivs att lagen (2017:527) om studiestartsstöd ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för studiestartsstöd som avser tid före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 15 §, 28 a kap. 6 §, 31 kap. 12 §, 97 kap. 2 och 13 §§ och 98 kap. 9 § och rubriken närmast före 19 kap. 15 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

Studiemedel och studiestartsstöd

Studiemedel¹

15 §²

Till beloppen enligt 11–14 §§ ska läggas studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag.

Till beloppen enligt 11–14 §§ ska läggas studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395), utom den del som avser tilläggsbidrag.

28 a kap.

6 §³

Sjukpenning i särskilda fall lämnas inte när den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, eller

1. bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, eller

2. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd.

Sjukpenning i särskilda fall lämnas inte heller när den försäkrade deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program men är avstängd från rätt till aktivitetsstöd.

31 kap.

12 §⁴

Rehabiliteringspenningen ska minskas med det belopp den försäkrade för samma tid får som

1. föräldrapenningsförmån,
2. sjukpenning,
3. sjukpenning eller livränta vid arbetsskada eller annan skada som avses i 40–44 kap. eller motsvarande ersättning enligt någon annan författning, dock endast till den del ersättningen avser samma inkomstbortfall som rehabiliteringspenningen är avsedd att täcka, eller
4. studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd eller ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), dock inte till den del studiestödet

¹ Senaste lydelse 2017:528.

² Senaste lydelse 2017:528.

³ Senaste lydelse 2022:858.

⁴ Senaste lydelse 2022:858.

vissa föräldrar (TUFF), dock inte till den eller omställningsstudiestödet är återbetalningspliktigt.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även för motsvarande förmån som lämnas till den försäkrade på grundval av utländsk lagstiftning.

97 kap.

2 §⁵

Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 5 §,

4. del av egen och barns förmögenhet enligt 6–10 §§,

5. del av barns inkomst av kapital enligt 11 och 12 §§, och

6. vissa andra inkomster enligt 13 §.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd ingå med 80 procent.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) ingå med 80 procent.

13 §⁶

Med vissa andra inkomster enligt 2 § första stycket 6 avses följande:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, utom de delar som avser tilläggsbidrag,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395), utom den del som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och

5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

98 kap.

9 §⁷

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt, beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiestartsstöd ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestäms och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självmant tar upp

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt eller studiemedel i form av studiebidrag ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självmant tar upp frågan.

⁵ Senaste lydelse 2018:1628.

⁶ Senaste lydelse 2018:1628.

⁷ Senaste lydelse 2017:528.

frågan.

En fråga om nytt slutligt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av sjätte året efter det år beslutet om slutlig skatt avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

4 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)¹

dels att 3 kap. 25 a § ska upphöra att gälla,
dels att 3 kap. 25 och 26 §§ och 4 kap. 13 § ska ha följande lydelse,
dels att punkt 16 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

25 §²

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt socialförsäkringsbalken,
4. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
 - kortare studier om funktionsnedsättning,
 - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
 - studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning,
5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, *eller*

5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska, *eller*

6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

7. *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.*

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarspåbudsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från första stycket.

26 §³

En studerande som tidigare har fått studiestöd enligt denna lag eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd kan beviljas studiemedel bara om den studerande har

1. betalat fastställt årsbelopp enligt 4 kap. 7 §, som ska betalas före det kalenderår som de nya studiemedlen avser, och

¹ Senaste lydelse av 3 kap. 25 a § 2017:530.

² Senaste lydelse 2023:351.

³ Senaste lydelse 2022:861.

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt studiestöd enligt 5 kap., *återkrävt studiestartsstöd enligt 34 § lagen (2017:527) om studiestartsstöd* eller återkrävt omställningsstudiestöd enligt 40 eller 41 § lagen om omställningsstudiestöd att högst ett kalenderhalvårs återkrävt studiestöd, *studiestartsstöd* eller omställningsstudiestöd återstår att betala.

Om det finns synnerliga skäl, får studiemedel beviljas trots bestämmelsen i första stycket.

4 kap.

13 §⁴

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studiehjälp, studiemedel, *eller studiestartsstöd,*

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer, eller

3. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

1. om låntagaren tar emot studiehjälp *eller studiemedel,*

16. *Utöver det som anges i 8 kap. 6 § första stycket 1 studiestödslagen (1973:349), i lydelsen efter den 31 december 1988, får årsbeloppet sättas ned också om den återbetalningsskyldige tar emot studiestartsstöd. Utöver det som anges i punkt 2 e i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349) får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att preliminär och slutlig avgift får sättas ned också om den återbetalningsskyldige tar emot studiestartsstöd.*

16.⁵

I stället för vad som anges i 8 kap. 6 § första stycket 2 studiestödslagen (1973:349), i lydelsen efter den 31 december 1988, får årsbeloppet sättas ned preliminärt om låntagarens inkomst under betalningsåret kan beräknas bli väsentligt lägre än den inkomst efter vilken årsbeloppet har beräknats. Om årsbeloppet har beräknats till en tjugondel av låneskulden eller lägst femton procent av prisbasbeloppet enligt punkt 14, får årsbeloppet sättas ned preliminärt till fyra procent av låntagarens beräknade inkomst under betalningsåret. Nedsättningen gäller i avvaktan på att underlaget för att ta ut skatt eller avgift för betalningsåret fastställs. Det preliminära årsbeloppet ska grunda sig på den uppgift om beräknad inkomst som låntagaren lämnar i ansökan om nedsättning.

Efter det att underlaget för att ta ut skatt eller avgift för betalningsåret har fastställts ska ett slutligt årsbelopp fastställas. Beloppet ska motsvara fyra procent av låntagarens sammanlagda överskott av inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital. Det slutliga årsbeloppet kan dock högst bestämmas till det belopp som fastställts enligt punkt 14. Som fastställt underlag gäller beslut om slutlig skatt i första instans.

Om det preliminära årsbeloppet är lägre än det slutliga årsbeloppet, ska mellanskillnaden betalas i efterhand som ett resterande slutligt årsbelopp. Regeringen meddelar föreskrifter om att låntagaren dessutom ska betala en tilläggsavgift.

⁴ Senaste lydelse 2017:530.

⁵ Senaste lydelse 2017:530.

Om det preliminära årsbeloppet är högre än det slutliga årsbeloppet, ska det överskjutande beloppet inte betalas ut till låntagaren utan i stället räknas av från lånet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.
3. Den upphävda paragrafen gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd

Härigenom föreskrivs att 9, 19, 20 och 30 §§ lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd enligt denna lag, studiestöd enligt studiestödslagen (1973:349), studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* kan bara beviljas omställningsstudiestöd om den studerande har

En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd enligt denna lag, studiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) *eller* studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) kan bara beviljas omställningsstudiestöd om den studerande har

1. betalat fastställt årsbelopp och preliminär, slutlig eller kvarstående avgift som ska betalas före det kalenderår som det nya omställningsstudiestödet avser, och

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt omställningsstudiestöd, återkrävt studiemedel, återkrävd studiehjälp *eller återkrävt studiestartsstöd* att högst ett kalenderhalvårs återkrävt stöd återstår att betala.

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt omställningsstudiestöd, återkrävt studiemedel *eller* återkrävd studiehjälp att högst ett kalenderhalvårs återkrävt stöd återstår att betala.

Trots första stycket får omställningsstudiestöd beviljas om det finns synnerliga skäl för det.

19 §

Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som bedriver sina studier i normal takt.

Omställningsstudiestöd får lämnas även om den studerande inte har bedrivit sina studier i normal takt, om det är fråga om sådana studieresultat från perioder med omställningsstudiestöd, studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* som är äldre än tio år eller det finns särskilda skäl för det.

Omställningsstudiestöd får lämnas även om den studerande inte har bedrivit sina studier i normal takt, om det är fråga om sådana studieresultat från perioder med omställningsstudiestöd *eller* studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) som är äldre än tio år eller det finns särskilda skäl för det.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska anses vara studier i normal takt.

20 §

Omställningsstudiestöd får lämnas utan prövning av tidigare studieresultat om sökanden inte tidigare har fått omställningsstudiestöd, studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd*.

Omställningsstudiestöd får lämnas utan prövning av tidigare studieresultat om sökanden inte tidigare har fått omställningsstudiestöd *eller* studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395).

I andra fall ska sökandens tidigare studieresultat prövas.

30 §

Omställningsstudiestöd får inte lämnas eller tas emot för en vecka för vilken det samtidigt lämnas

1. studiemedel enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395), eller

2. *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527)*

om studiestartsstöd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 13–15 §§ lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:506

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd, och
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), och

3. utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Kravet i första stycket 2 gäller inte om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§.

14 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, och
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd,

3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§, och

4. utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten.

15 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att

1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller
2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.

Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tid före ikraftträdandet.